

VUOSIKERTOMUS

2023

RAJAVARTIOLAITOS GRÄNSBEVAKNINGSVÄSENDET FINNISH BORDER GUARD

Rajavartiolaitos on yhteistyökykyinen, kansainvälisesti arvostettu rajaturvallisuuden ja merellisen turvallisuuden viranomainen, joka lisää ihmisten, ympäristön ja valtion turvallisuutta tehokkaasti. Turvallisuuden takeena on luotettava ja ammattitaitoinen henkilöstö, sotilaallisesti järjestetty organisaatio sekä toimintavarma ja kehittynyt tekniikka. Työmme päämääränä Suomessa on Euroopan turvallisimmat raja- ja merialueet.

Sisältö

4

Päällikön katsaus

6

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus ja tuloksellisuus

8

Maine, julkisuuskuva ja viestintä

10

Rajojen valvonta

14

Rajatarkastukset

16

Rikostorjunta

18

Meriturvallisuus ja meripelastustoimi

20

Merellinen ympäristönsuojelu

22

Kansainvälinen yhteistyö

24

Alueellinen koskemattomuus ja puolustusvalmius

26

Koulutus

28

Teknillinen toimiala

30

Säädösvalmistelu

Päällikön katsaus

Rajavartiolaitos kohtasi itärajalla loppuvuonna 2023 vakavan rajaturvallisuuden häiriötilanteen, joka jatkuu edelleen. Pitkäjänteisen varautumisen ansiosta valmiutemme hallita ja torjua välineellistettyä siirtolaisuutta on ollut hyvä, ja tilanne on kyetty pitämään hallinnassa. Tilanteen nopeaan vaikeutumiseen on kuitenkin jatkuvasti varauduttava.

Rajaturvallisuuden häiriötilanne

Loppuvuodesta 2023 valtioneuvosto päätti sulkea väliaikaisesti itärajan rajanylityspaikat sekä keskittää kansainvälisen suojelun hakemisen lento- ja vesiliikenteen rajanylityspaikoille. Päätöksen tarkoituksena on ollut pysäyttää itärajalla käynnistynyt välineellistetty maahantulo. Rajavartiolaitoksen ja muiden viranomaisten tekemien havaintojen ja saamien tietojen perusteella on selvää, että siirtolaisten maahantulo on tapahtunut vieraan valtion vaikutuksesta. Ilmiöön liittyy myös kansainvälistä rikollisuutta. Myös merialueillamme on ollut päättyneen vuoden aikana poikkeavia tapahtumia, joissa Suomen kriittistä infrastruktuuria on vahingoittunut ulkopuolisen tekijän johdosta.

Häiriötilanteen hallitsemiseksi Rajavartiolaitos on käyttänyt viime vuosina säädettyjä uusia toimivaltuuksia ja kehitettyjä uusia suorituskykyjä. Näitä ovat muun muassa suorituskyky joukkojen hallintaan ja paremmat välineet tilannekuvan ylläpitämiseksi. Muilta turvallisuusviranomaisilta on saatu korvaamattoman tärkeää apua. Myös Euroopan raja- ja merivartiostovirasto Frontex on tukenut toimintaa itärajalla kansainvälisellä henkilöstöllä ja kalustoresursseilla aiemmin suunnitellulla

ja yhdessä harjoitellulla tavalla. Voimme todeta, että varautumiseen, suorituskyvyn nostamiseen ja osaamisen kehittämiseen käytetyt voimavarat ovat kohdistuneet aivan oikeisiin asioihin.

Samalla on kuitenkin havaittu, että vieläkin vaikuttavampia toimia tarvitaan, mikäli häiriötilanne jatkuu ja vaikeutuu. Käynnissä on hankkeita, joiden avulla kykyämme vaikuttaa välineellistettyyn maahantuloon entisestään parannetaan, tiedustelumme tehostuu ja mahdollisuuksiemme käyttää henkilöstöresursseja, mukaan lukien asevelvolliset, paranevat. Yhtä lailla tärkeää on huolehtia siitä, että Rajavartiolaitoksen toimintaansa tarvitsemat voimavarat määrärahoineen ovat tasapainossa vallitsevaan turvallisuustilanteeseen nähden.

Turvallisuutta ylläpidetään laaja-alaisesti

Vuoden mittaan Rajavartiolaitos käytti kokonaisvoimavarojaan joustavasti ja kohdisti niitä kulloisenkin tilanteen ja tarpeen mukaan. Tämä toimintatapa tuli meille tutuksi koronavuosien aikana. Tilanteenhallinnan ohella olemme huolehtineet jatkuvasti kaikista lakisääteisistä perustehtävistämme.

Merellä apua kyettiin antamaan kaikille hädässä olijoille, ja vasteemme siellä oli keskimäärin 26 minuuttia.

Tulosta voidaan pitää erinomaisena. Laajoilta merellisiltä onnettomuuksilta onneksi välttyttiin, mutta vaarallisia läheltä piti -tilanteita oli useampia. Pienempiä ympäristövahinkoja havaittiin kymmeniä.

Esitutkintoja käynnistettiin noin 30 % enemmän kuin edellisenä vuonna. Erityisesti kasvu näkyi laittoman maanhantalon järjestämisrikoksissa, mikä selittyy sekä itärajan tilanteella että EU:n sisällä tapahtuvalla ns. sekundäärisellä liikehdinnällä.

Alueellisen koskemattomuuden turvaaminen liittyi kaikkiin tehtäviimme. Sotilaallisen maanpuolustuksen osaamista kehitettiin edelleen niin oman henkilöstön kuin asevelvollistenkin osalta, vaikka jo edellisinä vuosina harjoittelun laatu ja määrä ovat olleet korkealla tasolla.

Helsinki-Vantaan lentokentällä rajanylitysliikenne oli vahvassa kasvussa, ja Lapin lentokentällä koettiin jälleen ennätysvilkas vuosi. Ennusteiden mukaan trendi jatkuu.

Rajavartiolaitoksella on käynnissä monia strategisia suorituskäyryhankkeita samanaikaisesti. Vartiolaiva 2025 -hankkeen ensimmäisen laivan rakennustyöt käynnistyivät aikataulussa loppuvuodesta 2023. Itärajan esteaidan pilotti valmistui loppukesästä. Vallitseva tilanne on osoittanut esteaidan välttämättömyyden ja sen rakentamista nopeutetaan. Maa- ja merirajan teknisen valvontajärjestelmän uudistaminen siirtyi viimeiseen vaiheeseen, jonka aikana keskeisin operatiivinen tietojärjestelmämme uudistetaan. Hanke parantaa merkittävästi tilannekuvaamme ja tiedon hallintaa. MVX-hanke uusien valvontalentokoneiden hankkimiseksi etenee sopimusvaiheeseen kesään 2024 mennessä. Hanke on hieman viivästynyt, mikä johtuu radioteknisen rajavalvonnan lainsäädäntöhankkeen aikataulusta sekä radioteknisten valvontalaitteiden evaluoinnin tarvitsemasta lisäajasta.

Kalustohankkeiden lisäksi meillä on työn alla useampiakin lainsäädäntöhankkeita, joilla muun muassa turvataan henkilöstöresurssiemme ja toimivaltuuksiemme riittävyttä muuttuneessa turvallisuusympäristössä.

Onnistumisen edellytyksenä on osaava ja motivoitunut henkilöstö

Rajavartiolaitoksen henkilöstö on jälleen kerran osoittanut ammattitaitonsa, luotettavuutensa ja yhteistyökykynsä kuluneen poikkeuksellisen vuoden aikana. Uskallan todeta, että Rajavartiolaitoksella ei ole koskaan ollut paremmin koulutettua, varustettua ja tehtäviinsä sitoutunutta henkilöstöä. He myös vastaavat kaikissa oloissa kansalaisten ja median kysymyksiin, informoivat tilanteesta ja ylläpitävät osaltaan suomalaisten turvallisuuden tunnetta arvokkaalla tavalla.

Koko henkilöstön ansioksi onkin luettava se, että Rajavartiolaitos on viime vuosina pärjännyt varsin mallikkaasti viranomaisten luottamusta ja mainetta mittaavissa tutkimuksissa. Kansalaiset kokevat Rajavartiolaitoksen toimivan heidän parhaakseen. Maine ja luottamus on ansaittava kuitenkin joka päivä uudestaan. Ottakaamme tämä meitä eteenpäin kannustavana haasteena. Turvallisuus ei myöskään synny yksin tekemällä, vaan tiiviissä yhteistyössä niin keskenämme Rajavartiolaitoksessa kuin kaikkien yhteistyötahojemme kanssa.

Haluan lämpimästi kiittää Rajavartiolaitoksen henkilöstöä aivan erinomaisesta työstä isänmaamme turvallisuuden hyväksi.

Pasi Kostamovaara

Kenraaliluutnantti

Rajavartiolaitoksen päällikkö

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus ja tuloksellisuus

Rajavartiolaitoksen yhteiskunnallisina vaikuttavuustavoitteina ovat rajaturvallisuus, turvallisuus merialueilla sekä alueellinen koskemattomuus ja sotilaallinen maanpuolustus. Tehtävät hoidetaan kustannustehokkaasti maalla, merellä ja ilmassa kaikissa luonnon oloissa sekä kaikissa yhteiskunnan häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Kustannusvaikuttavuus ja tuottavuus paranivat

Vuonna 2023 jatkuneella poikkeuksellisella raja- ja meriturvallisuustilanteella oli huomattavia vaikutuksia Rajavartiolaitoksen toimintaan ja tuloksellisuuteen. Vuonna 2022 aloitettu ja edelleen vuonna 2023 jatkettu Venäjän kansalaisten maahantulon rajoittaminen sekä rajanylityspaikkojen sulkeminen loppuvuodesta 2023 vähensivät rajatarkastuksista syntyneitä mitattavia suoritteita. Samalla suoritteita syntyi suunniteltua enemmän rajavalvonnan ja alueellisen koskemattomuuden ja sotilaallisen maanpuolustuksen vaikuttavuusalueilla lisääntyneen partioinnin ja kehittyneen teknisen valvontajärjestelmän sekä lisääntyneen harjoittelun ansiosta.

Vaikka toimintaan käytetyt määrärahat nousivat vuonna 2023, Rajavartiolaitoksen kustannusvaikuttavuus ja taloudellisuus paranivat edellisestä vuodesta, koska mitattavien suoritteiden määrä nousi enemmän kuin niiden tuottamiseen käytetyt kokonaiskustannukset.

Samoin tuottavuus parani edellisestä vuodesta, koska kasvaneella henkilöstömäärällä tuotettiin suhteessa enemmän mitattavia suoritteita. Rajavartiolaitoksen toiminnan vaikuttavuutta yhteiskunnan ja sen jäsenten tilaan kuvaavat laadulliset tunnusluvut laskivat maltillisesti poikkeuksellisen tilanteen vuoksi.

Maine, julkisuuskuva ja viestintä

Luotettava, ammattitaitoinen ja yhteistyökykyinen – Rajavartiolaitos on toiminut ja viestinyt arvonsa ohjaamana tutkimustulosten mukaan onnistuneesti.

Kansalaisten luottamus on toiminnan perusta

Vuonna 2023 Rajavartiolaitoksen viestinnässä korostuivat strategisten hankkeiden eteneminen, Balticconnector-kaapelirikko Itämerellä ja itärajan turvallisuus. Sujuva viranomaisyhteistyö ja aktiivinen viestintä Balticconnector-tutkinnassa toivat samalla Rajan meriturvallisuustoimintoja tutummaksi suurelle yleisölle. Syksyllä toteutettiin laajamittaisen maahantulon hallinnan viranomais-

yhteistyöharjoitus, jossa testattiin mm. viestinnän koordinatiosuunnitelmaa. Harjoitus lisäsi tietoisuutta varautumisesta hybridiuhkiin maalla ja merellä. Harjoittelusta siirryttiin pian tositoimiin loppuvuodesta lisääntyneen itärajan välineellistetyin laajamittaisen maahantulon myötä.

T-Median toteuttaman julkishallinnon Luottamus&-Maine -tutkimuksen tulosten mukaan Rajavartiolaitos

Rajavartiolaitoksen Tom Hanén ja Hätäkeskuslaitoksen Taito Vainio vastaanottivat luotetuimpien julkishallinnon organisaatioiden palkinnot. Hanén kommentoi tulosta seuraavasti: "Olemme iloisia tutkimustuloksesta. Se kertoo meille siitä, että kansalaiset kokevat Rajavartiolaitoksen toimivan heidän parhaakseen. Se juuri on tavoitteemme. Kiitämme nöyrästi saamastamme luottamuksesta ja pyrimme työssämme ansaitsemaan sen joka päivä uudelleen."

oli Suomen luotetuin julkishallinnon organisaatio nyt kolmatta vuotta. Ykkössijan Rajavartiolaitoksen kanssa jakoi Hätäkeskuslaitos. Kansalaisten antamat arviot Rajavartiolaitoksen maineesta ja luottamuksesta ovat olleet kautta linjan korkealla tasolla. Tutkimuksen vastaajat arvioivat Rajavartiolaitoksen onnistuneen myös vuorovaikutuksessaan julkishallinnon organisaatioista parhaiten.

Rajavartiolaitoksen viestintä edistää Rajavartiolaitoksen strategisia tavoitteita sekä hyvää ja vastuullista hallintoa. Vuonna 2023 vietiin läpi viestinnän kehittämishanketta, jonka päämääränä on varmistaa viestinnän suorituskky tulevinä vuosina. Viestinnän sisältöjen ja viestintäkanavien kehittämistä sekä henkilöstön koulutusta saavutettavuuden ja palveluiden esteettömyyden parantamiseksi on jatkettu.

Kansalaisten turvallisuuden tunnetta on pyritty vahvistamaan oikea-aikaisella ja monikanavaisella viestinnällä kansalaisten äidinkielellä, myös verkossa. Rajavartiolaitos on kehittänyt käytettävyystudkimuksen tulosten pohjalta Raja.fi-verkkosivustonsa kieliversioita, sisällöllistä monipuolisuutta ja käyttäjäystävällisyyttä. Erityisesti pohjoissaamenkielisen kieliversion sisältöjen laajuutta on parannettu merkittävästi. Myös Rajamedia-sivuston käytettävyyttä on parannettu käyttäjäkokemusten perusteella. Rajan verkkosivustoilla on tehty toimenpiteitä käyttäjien tietosuojan vahvistamiseksi sekä sivustojen saavutettavuuden ja mobiilikäytön parantamiseksi.

Rajavartiolaitos toteutti vuonna 2023 kyselyn rajaseudun ja saariston asukkaille, rajanylittäjille ja sidosryhmille. Kyselyssä kartoitettiin näkemyksiä Rajavartiolaitoksen palveluiden saatavuudesta ja saavutettavuudesta, tiedon saamisesta omalla äidinkielellä sekä Rajavartiolaitoksen viestinnästä. Kokonaisuudessaan vastaajien antamien arvioiden keskiarvo nousi (2023: 3,7; 2022: 3,5).

Suurin nousu oli vastaajien arviossa siitä, saako Rajavartiolaitoksen palveluista ja toiminnasta heidän mielestään riittävästi neuvontaa ja tietoa omalla äidinkielellä (suomi, ruotsi, saame. 2023: 3,91; 2022: 3,68).

Rajojen valvonta

Rajojen valvonnalla ylläpidetään rajajärjestystä ja rajaturvallisuutta maa- ja merirajoilla. Valvonnalla luotava tilannekuva mahdollistaa resurssien tehokkaan käytön. Rajaturvallisuutta uhkaavat tilanteet hallitaan kaikissa oloissa maalla ja merellä. Schengen-alueen sisärajoilla ylläpidetään valmius rajavalvonnan väliaikaiseen palauttamiseen. Rajojen valvontaa suoritetaan kiinteällä ja siirrettävällä teknisellä valvonnalla ja partioimalla. Pimeätoimintakykyiset partiot pystyvät liikkumaan vaikeissa olosuhteissa maastossa ja merellä ja omaavat monialaisiin viranomais- ja maanpuolustustehtäviin soveltuvan johtamis-, valvonta- ja toimintakyvyn. Rajakoirat ovat tärkeä osa valvontaa. Rajojen valvontaa suoritetaan myös miehitetyillä ja miehittämättömillä ilma-aluksilla.

Valvontaa tehostettiin itärajalla

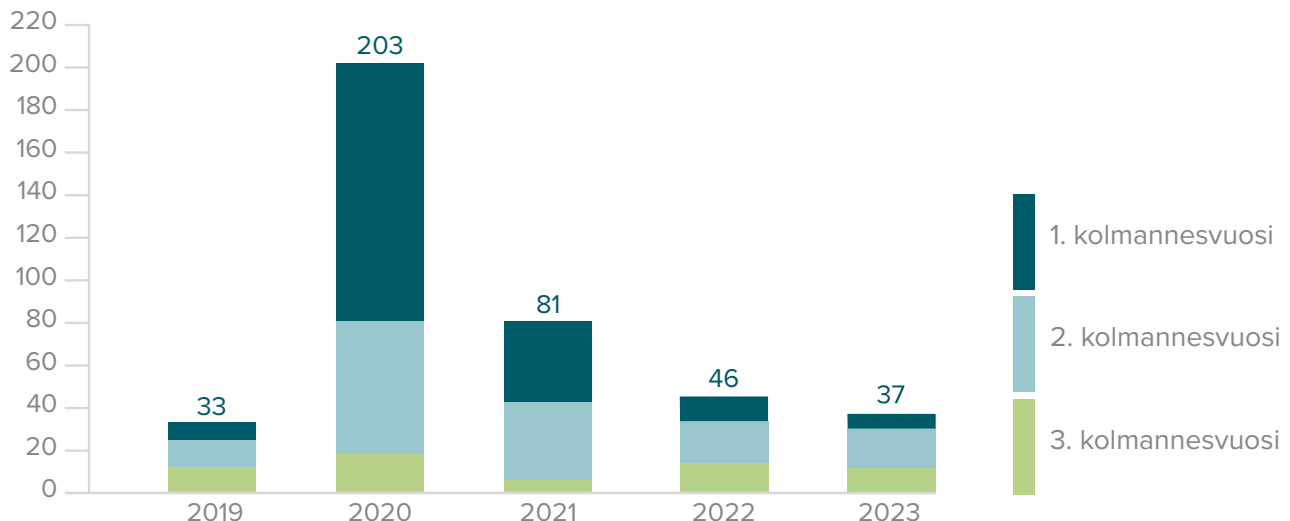
Tilanne maasto- ja merirajoilla säilyi vakaana alkuvuoden. Loppukesästä 2023 alkaen Rajavartiolaitos tehosti rajojen valvontaa itärajalla käynnistyneen välineellistetyt lait-toman maahantulon ilmiön torjumiseksi. Tehostaminen tarkoitti esimerkiksi teknisen valvonnan ja partioinnin lisäämistä sekä partioiden varustamista normaalia monipuolisemmalla kalustolla. Tilanteen hallitsemiseksi itära-jalle rakennettiin tilapäisiä estelaitteita. Rajavartiolaitos sai tilanteen hallinnassa tukea yhteistoimintaviranomaisilta ja Frontexilta. Tilanne pysyi hallinnassa.

Itärajan esteaidan pilottiosuudet rakennettiin maasto-rajalle Imatralle ja Sallaan sekä raja- ja merivartiokoulun harjoitusympäristöön Immolaan vuoden 2023 kuluessa.

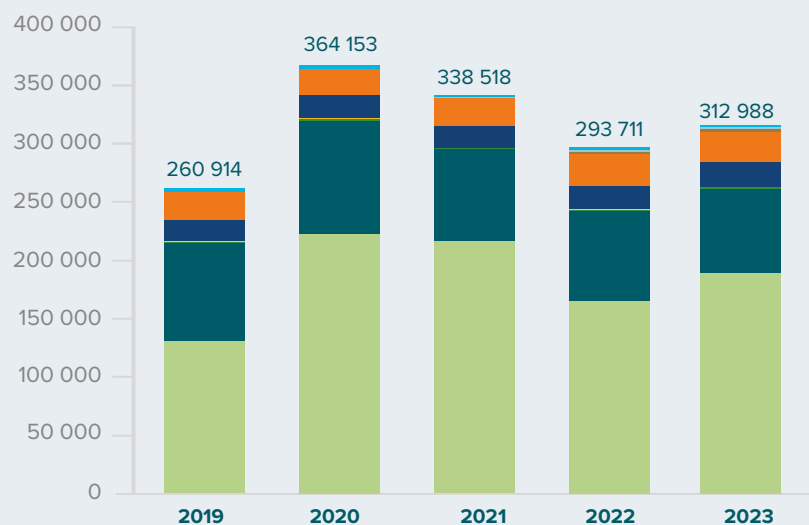
Pilottiosuuksilla on hankittu kokemuksia sekä esteaidan rakentamisesta että esteaidalle sopivasta taktiikasta. Esteai-dan rakentaminen jatkuu keväällä 2024.

Luvattomien rajanylitysten määrä laski edellisestä vuo-desta sekä maa- että merirajoilla. Alueloukkausten kokonais-määrässä ei tapahtunut merkittävää muutosta. Partioinnin määrä kasvoi merkittävästi Venäjän vastaisella maarajalla rajojen valvonnan tehostamisen vuoksi. Helikopteri- ja UAS-partioinnin kasvu oli kokoluokassaan merkittävää. Siirrettävän teknisen valvonnan määrä kasvoi merkittävästi Venäjän vastaisella maarajalla. Annetun virka-avun määrä laski normaalivuosia hieman vähäisemmäksi pandemian hallitsemiseksi annetun virka-avun päättyttyä ja rajojen val-vonnan tehostamisen vuoksi.

Luvattomat rajanylitykset | (henkilö, ilma-alus, alus)

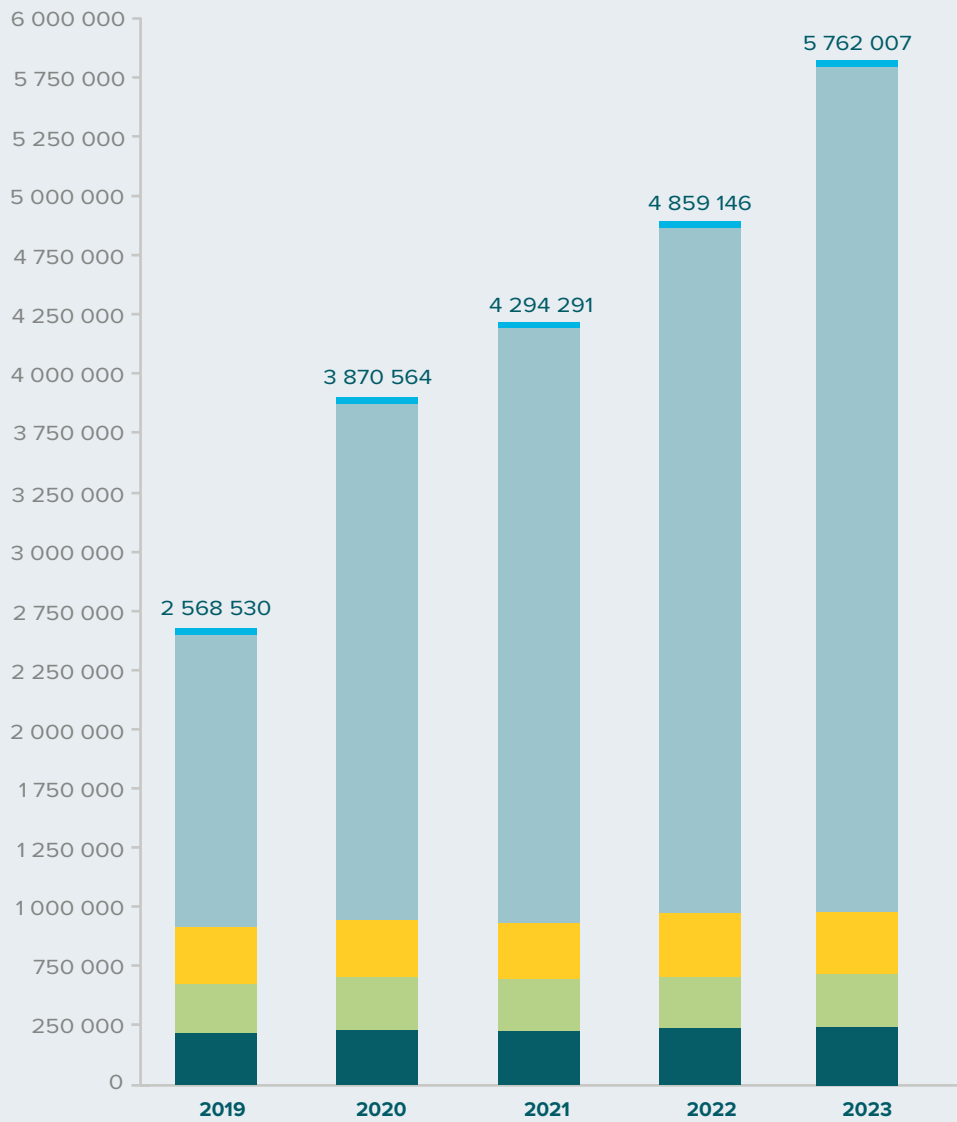
Partiointi (h)

*) UAS = Unmanned Aerial System

**) Uusi seurantakohde

Tekninen valvonta (h)

32 441	33 341	31 918	39 055	41 173	Muu tekninen valvonta
1 643 914	2 905 759	3 348 902	3 856 010	4 748 805	Siirrettävä valvontajärjestelmä
322 240	322 127	318 715	356 972	346 622	Kiinteä valvontajärjestelmä
275 764	298 347	288 550	288 802	296 829	Tutkavalvonta
294 171	310 990	306 206	318 307	328 578	Optinen valvonta

Rajatarkastukset

Rajavartiolaitos valvoo Schengen-alueen ulkorajoilla rajanylitysmuuttoliikennettä. Rajatarkastuksilla tarkoitetaan rajanylityspaikoilla suoritettavia henkilön maahantulo- tai maastalähtöedellytysten sekä hänen tavaroidensa ja kulkuneuvonsa tarkastamista Schengenin rajasäännösten ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Rajatarkastus toimitetaan rajanylityspaikalla tai perustellusta syystä julkiseen liikenteeseen käytettävässä kulkuneuvossa ja muussa paikassa. Kaikki Schengen-alueen ulkorajan ylittävät henkilöt tarkastetaan. Rajatarkastuksia ei tehdä niin sanotussa sisärajaliikenteessä ellei rajavalvontaa ole väliaikaisesti palautettu sisärajoille.

Suurin kasvu Helsinki-Vantaan ja Lapin lentoasemilla

Ulkorajaliikenteessä rajatarkastettiin noin 5,4 miljoonaa henkilöä. Rajatarkastusten määrä kasvoi lentoliikenteessä maltillisesti edelliseen vuoteen verrattuna. Helsinki-Vantaan lentoasemalla tehtiin noin 3,5 miljoonaa rajatarkastusta. Helsinki-Vantaan lentoaseman ulkorajaliikenteestä noin 33 % tarkastettiin automatisoidun rajatarkastuksen tukemana. Kasvua oli myös Lapin lentoasemilla, missä kausiliikenteen ulkorajatarkastusten määrä on uusissa ennätyslukuissa, noin 0,3 miljoonaa. Satamissa ulkorajatarkastusten määrä pysyi hyvin matalalla tasolla. Vesiliikenteessä rajatarkastuksia ulkorajaliikenteessä oli yhteensä noin 10 000. Rajatarkastusten ruuhkautumisen ennaltaehkäisemiseksi osallistuttiin Komission johtamaan digitaalisen matkustusasiakirjan (DTC) pilotointiin.

Helsingissä heinäkuussa 2023 järjestetyn korkean tason vierailun turvallisuusjärjestelyjen tukemiseksi sekä vierailun vuoksi yleiseen järjestykseen ja sisäiseen turvallisuuteen kohdistuvan vakavan uhan edellyttämien toimien vuoksi sisärajavalvonta oli palautettuna 8.–15.7.2023. Sisärajavalvonta kohdennettiin uhka- ja riskiarvioiden perusteella valittuihin kohteisiin.

Itärajan liikenteessä ei nähty kasvua Ukrainan sodan edelleen jatkuessa. Suomen ja Venäjän välisten rajanylityspaikkojen kautta matkusti noin 1,5 miljoonaa henkilöä. Vaalimaa oli itärajan vilkain rajanylityspaikka. Itärajan liikenteen määrän vähenemiseen

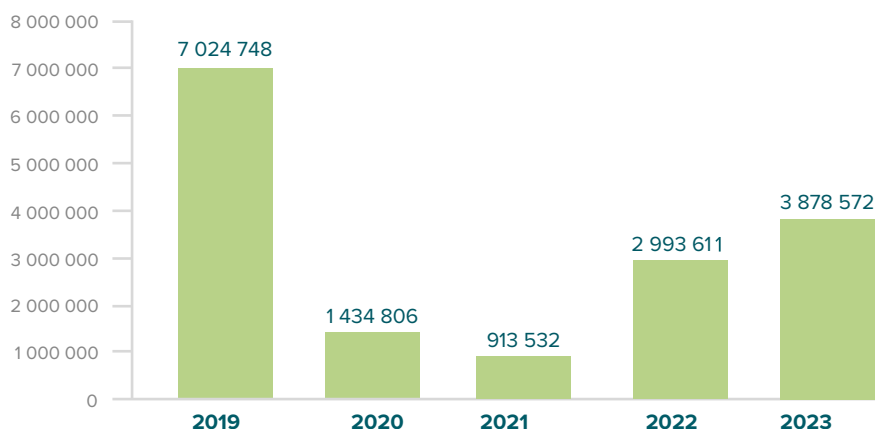
vaikutti erityisesti syyskuussa 2022 aloitetun Venäjän kansalaisten maahantulon rajoittamisen jatkuminen Suomen kansainvälisten suhteiden turvaamiseksi läpi vuoden 2023. Heinäkuussa 2023 valtioneuvosto uudisti aiemmin tekemänsä periaatepäätöksen, jonka mukaan Venäjän kansalaisten ei-välttämätöntä matkustusta Suomeen ja Suomen kautta muualle Schengen-alueelle rajoitetaan toistaiseksi. Samalla rajoitukset kiristyivät liikematkustajien, kiinteistönomistajien ja opiskelijoiden osalta.

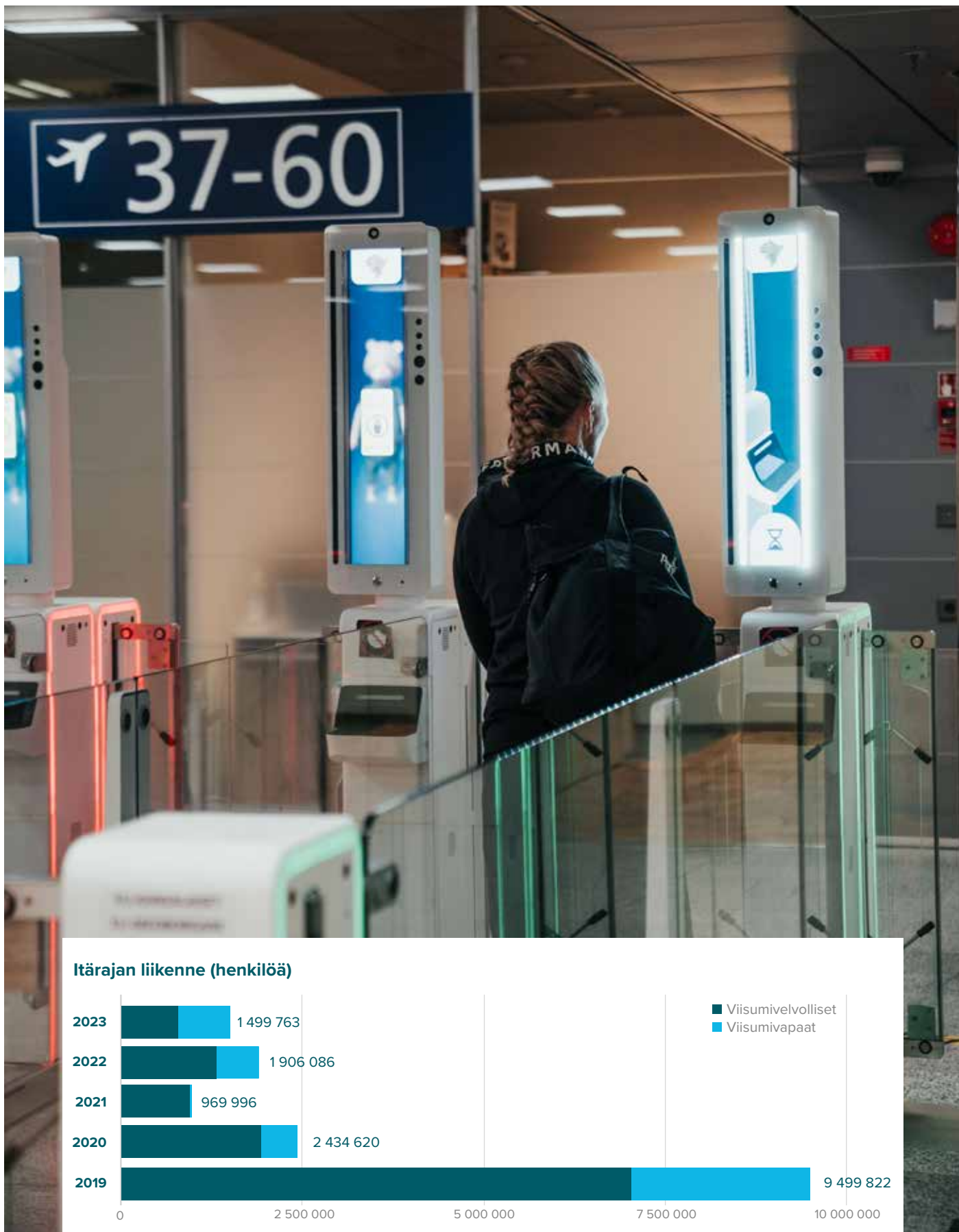
Itärajalla rajanylityspaikkoja suljettiin

Sääntöjen vastainen välineellistetty maahantulo Suomen itärajalla kasvoi merkittävästi loppuvuodesta 2023. Vakava rajaturvallisuuden häiriötilanne vaikutti merkittävästi itärajan rajanylityspaikkojen toimintaan ja normaaliin rajanylitysmuuttoliikenteeseen. Marras-joulukuun aikana valtioneuvoston päätösten mukaisesti rajanylityspaikkoja itärajalla suljettiin ja avattiin useaan kertaan. Samalla kansainvälisen suojelun hakeminen oli ensimmäistä kertaa keskitettynä maarajalla yhdelle tai kahdelle rajanylityspaikalle taikka pelkästään avoinna oleville lentoliikenteen ja vesiliikenteen rajanylityspaikoille. Välineellistetyn maahantulon ilmiö kuitenkin jatkui välittömästi ja voimakkaana Suomen avattua osan rajanylityspaikoista ja siirtyi avoinna oleville rajanylityspaikoille, joihin kansainvälisen suojelun hakeminen oli keskitetty. Ilmiö pysähtyi vasta kaikkien itärajan maantierajanylityspaikkojen sulkemisen myötä 15.12.2023. Vainikkalan rautatierajanylityspaikka pysyi avoinna, ja sen kautta kulki ainoastaan tavaraliikennettä.

Rajavartiolaitos otti vuonna 2023 vastaan 1 655 tilapäisen suojelun hakemusta (2022: 5 085) ja 1 983 turvapaikkahakemusta (2022: 807). Rajavartiolaitos käänsi tai epäsi pääsyn ulkorajoilla 2 168 henkilöltä (2022: 4 192). Vastaanotettujen turvapaikkahakemusten määrä nousi merkittävästi välineellistetyn sääntöjenvastaisen maahantulon ilmiön vuoksi, kun taas pääsyn epäämisten ja käännäytysten määrät laskivat johtuen maahantulon rajoituksista.

Lentoliikenne (henkilöä)

Rikostorjunta

Rikostorjunnan painopiste on Schengen-ulkorajan ylittävässä liikenteessä. Rajavartiolaitos estää, paljastaa ja selvittää vakavaa rajat ylittävää rikollisuutta tiiviissä yhteistyössä muiden lainvalvontaviranomaisten kanssa (PTR -yhteistyö, Poliisi, Tulli ja Rajavartiolaitos). Rajavartiolaitoksen keskeisiä tutkittavia rikoksia ovat muun muassa laittoman maahantulon järjestämiset, mukaan lukien rikoksen törkeä tekemuoto, väärennösrikokset ja valtiorajarikokset. Lisäksi Rajavartiolaitos tutkii omassa valvontatoiminnassa paljastuneet ratti- ja vesiliikenteenjuopumustapaukset sekä kalastus- ja metsästysrikokset.

Välineellistetty laiton maahantulo

Vuonna 2023 maastorajalla havaittujen Venäjältä Suomeen suuntautuneiden laittomien rajanylitysten määrä pysyi edellisvuosien tasolla. Yhteensä vuonna 2023 havaittiin 14 tapausta, joissa oli osallisena 20 henkilöä. Kaikki laittomasti maastorajan ylittäneet olivat miehiä ja hakivat turvapaikkaa Suomesta. Lähes kaikki tapaukset havaittiin Kaakkois-Suomen rajavartioston (K-SR) alueella, lukuun ottamatta yhtä Pohjois-Karjalan rajavartioston (P-KR) alueella ja yhtä Kainuun rajavartioston (KR) alueella havaittua tapausta.

Suomi joutui välineellistetyt laittoman maahantulon kohteeksi syksystä 2023 alkaen. Itärajan kautta saapui Suomeen lähes 1 300 turvapaikanhakijaa eri rajanylityspaikoilta. Ilmiöön liittyvissä rikostutkinnoissa on todennettu järjestäytyneen rikollisuuden olevan osana tätä ilmiötä ja järjestävän ihmisiä Venäjän kautta Suomeen ja muualle Schengen-alueelle. Ilmiöön liittyen avattiin vuoden 2023 aikana yli 20 tutkintaa nimikkeillä törkeä laittoman maahantulon järjestäminen tai laittoman maahantulon järjestäminen.

Rikollisuutta myös sisärajaliikenteessä

Rajavartiolaitoksen viime vuoden yksi keskeisimmistä sisärajojen kautta tapahtuneista laittoman maahantulon järjestämisen esitutkintakokonaisuuksista liittyy somalialaisten järjestämiseen sisärajan lentoliikenteessä. Avattujen esitutkintojen perusteella Somalian kansalaisia epäillään järjestetyn itäisen Välimeren reittiä Kreikkaan tai Bulgariaan ja edelleen sisärajalennoilla Suomeen väärennetyillä Schengen-maiden henkilökorteilla. Taustalla epäillään olevan Ruotsista käsin toimivia järjestäytyneitä rikollisryhmiä.

Suomea on käytetty myös Valko-Venäjältä suuntautuvan liikkeen kauttakulkumaana Keski-Eurooppaan. Havaintoihin liittyen vuonna 2023 avattiin kaksi törkeän laittoman maahantulon järjestämisen esitutkintaa. Avattujen esitutkintojen perusteella Valko-Venäjältä on järjestetty yli 100 henkilöä Baltian, Suomen ja Ruotsin kautta edelleen Schengen-alueelle, lähinnä Saksaan. Henkilöt edustavat useita eri kansalaisuuksia. Esitutkinnoilla on todennäköisesti pystytty vaikeuttamaan merkittävästi reittiä käyttäneiden salakuljetusorganisaatioiden toimintaa.

Esitutkinnot

	2019	2020	2021	2022	2023
Laittoman maahantulon järjestäminen	91	83	91	97	181
Väärennösrikokset	262	144	192	231	202
Alueloukkaus*	1	0	0	7	6
Valtiorajarikokset	339	619	570	354	1 362
Rattijuopumus	117	31	25	26	33
Vesiliikennejuopumus	171	140	113	88	103
Ympäristö- ja luonnonvararikokset	121	142	92	69	66
Ihmiskauppa	0	1	0	1	0
Muut	4 905	2 073	1 155	1 731	1 565
Yhteensä	6 006	3 233	2 238	2 604	3 518

*) Alueloukkausepäilyistä aloitetut esitutkinnot

Meriturvallisuus ja meripelastustoimi

Rajavartiolaitos on Suomen johtava meripelastusviranomainen, joka vastaa meripelastustoimen järjestämisestä Suomen meripelastusvastuualueella. Rajavartiolaitos osallistuu meripelastustoimintaan omilla resursseillaan, huolehtii meripelastustoimen suunnittelusta, kehittämisestä ja valvonnasta sekä vastaa meripelastustoimen tehtävien yhteensovittamisesta muiden meripelastustoimeen osallistuvien tahojen kanssa. Vuonna 2023 ensimmäinen meripelastusyksikkö oli hätätilanteessa tapahtumapaikalla keskimäärin 26 minuutissa. Tulos on erinomainen.

Tehtävämäärät vähenivät

Meripelastus- ja avustustehtävien kokonaismäärä laski vuodesta 2022 noin 3 %. Syinä tehtävämäärien vähenemiseen olivat muun muassa kesäkauden 2023 vaihtelevat sääolosuhteet sekä edelleen korkealla pysynyt polttoaineen hinta. Aiempien vuosien tapaan eniten meripelastustehtäviä aiheuttivat merimiestaidolliset virheet ja alusten tekniset viat. Valtaosalla veneilijöistä veneilytaidot, kalusto sekä meriteiden säännöt ja yleinen veneilykulttuuri olivat hyvin hallussa.

Rajavartiolaitos ylläpiti jatkuvaa meripelastustoimen johtamis- ja suoritusvalmiutta sekä päivysti meripelastuksen hätäradioliikennettä. Kaikkiin meripelastuksen hätätilanteisiin kyettiin osoittamaan apua. Merellisen toimintaympäristön haasteiden kasvusta huolimatta hätätilanteiden keskimääräinen vasteaika ensimmäisen pelastusyksikön osalta on kyetty pitämään 26 minuutissa. Meripelastustoimen suorituskykyä kehitettiin edelleen kalustohankinnoilla, suunnitelmavalmiuden parantamisella sekä kehittämällä vuonna 2022 käyttöön otettua meripelastuksen tietojärjestelmää. Lisäksi meripelastuksen suorituskykyä ylläpidettiin ja kehitettiin aktiivisella harjoitustoiminnalla, johon kutsuttiin mukaan eri sidosryhmien edustajia. Rajavartiolaitos osallistui aktiivisesti meripelastustoimen

kansainväliseen toimintaan ja ylläpiti hyvää yhteistyötä naapurimaiden, erityisesti Viron ja Ruotsin, kanssa.

Meripelastuksen koulutusta

Meripelastustoimen johtamisen ja suorituskyvyn ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi Rajavartiolaitos antaa meripelastustoimeen liittyvää koulutusta. Koulutus pohjautuu Suomen meripelastustoimen järjestelyihin sekä kansainvälisen merenkulkujärjestön (IMO) vaatimuksiin. Käytännössä koulutusta annetaan Raja- ja merivartiokoulun kursseilla, joista osa on avoimia myös Rajavartiolaitoksen ulkopuolisille toimijoille. Meripelastustoimen kursseille osallistui vuonna 2023 runsaasti eri sidosryhmien edustajia. Lisäksi Rajavartiolaitos järjesti muutamia kansainvälisiä meripelastustoimen kursseja, joille osallistui kurssilaisia useista eri maista.

Rajavartiolaitos osallistui liikenne- ja viestintäministeriön johdolla järjestettyyn epäviralliseen merenkulun hallinnon katselmointiin, jossa tarkasteltiin, miten Kansainvälisen merenkulkujärjestön (IMO) velvoitteet Suomessa täytetään. Rajavartiolaitoksen osalta katselmointiin meripelastustoimen ja merialueen ympäristövahinkojen torjunnan järjestelyt.

Meripelastus

	2019	2020	2021	2022	2023
Meripelastustehtävät (kpl)	1 433	1 391	1 138	1 108	1 084
Meripelastuksen ensihoitotehtävät (kpl)	50	29	41	46	39
Merialueen avustustehtävät (kpl)	107	348	462	373	356
Muu meripelastustoimen suorite (kpl)	272	132	147	422	410
Pelastettu henkilö (kpl)	4 746	3 723	2 846	2 724	2 288
Estetty merionnettomuus (kpl)	8	7	3	5	5

Merellinen ympäristönsuojelu

Itämeri on yksi vilkkaimmin liikennöidyistä merialueista maailmassa, joten suuren alusöljy- tai aluskemikaalivahingon riski on jatkuvasti läsnä. Onnettomuuden sattuessa tuhot Itämeren herkälle ekosysteemille ja rannikkoalueiden asukkaille ja elinkeinoille voisivat olla vakavat ja seuraukset pitkäkestoiset. Itämerellä sattuneet läheltä piti -tilanteet ovat osoittaneet kriittisen tarpeen riittävälle ympäristövahinkojen torjuntakyvyille. Öljyn ohella Itämerellä kuljetetaan monenlaisia vaarallisia ja haitallisia aineita, joista koituviin riskeihin on varauduttava. Samalla laivaliikenteen määrä kasvaa ja riskien kirjo moninaistuu. Itämeren kapeuden vuoksi öljypäästöt ajautuvat rantaan erittäin nopeasti. Myös torjuntatoimet on kyettävä aloittamaan viipymättä, sillä rannikolle levittyään päästöjen haitat ja torjuntakustannukset kasvavat moninkertaisiksi.

Ympäristövahinkojen torjunta

Rajavartiolaitos on seurannut meriliikenteen muutoksia Suomenlahdella erityisellä tarkkuudella Ukrainan sodan johdosta Venäjää vastaan asetettujen pakotteiden myötä keväästä 2022 alkaen. Venäläisen öljyn kuljetuksiin käytetävässä kalustossa tapahtuneiden muutosten vuoksi riski ympäristövahinkoihin johtaville onnettomuuksille Itämeren pohjoisosissa on kasvanut, koska venäläistä öljyä kuljetetaan aiempaa vanhemmalla aluskalustolla. Viime vuosia ankarat jääolosuhteet talvikaudelle 2023-2024 korostivat säiliöalusliikenteen jäissäkulkukyvyn merkitystä. Jääolosuhteet kasvattavat riskejä erityisesti vanhempien säiliöalusten ja mahdollisesti talvimerenkulkuun harjaantumatomien miehistöjen osalta.

Rajavartiolaitoksen ympäristövahinkojen torjuntavalmiuden arvo nousi selvästi vuodesta 2022 johtuen ympäristövahinkojen torjunnan harjoitusmäärän kasvusta. Alusöljypäästötapauksia oli vuonna 2023 enemmän kuin vuonna 2022. Rajavartiolaitoksen tietoon tuli 23 öljypäästöä Suomen merialueella. Havaitut päästöt tapahtuivat pääosin satamien tai rannikon tuntumassa ja ne olivat määrältään pieniä.

Ympäristövahinkojen torjunnan johtamisen tukena käytettävä Marine Environment Response Tool (MERT)-tietojärjestelmähänke saatiin valmiiksi. Tietojärjestelmä on integroitu osaksi ympäristövahinkojen johtamis- ja harjoitustoimintaa. MERT-tietojärjestelmää käyttävät myös muut viranomaiset ja Rajavartiolaitoksen yhteistoiminta-

tahot, kuten rannikon pelastuslaitokset ja ympäristöhallinnon alaiset toimijat.

Rajavartiolaitoksen suorituskykyvaatimusten määrittely merialueen vaarallisten ja haitallisten aineiden onnettomuuksien yhteydessä tapahtuvaa toimintaa varten saatiin valmiiksi vuonna 2023. Suorituskykyvaatimuksissa huomioidaan sekä meripelastustehtävät että ympäristövahinkojen torjunta.

Vedenalaistoiminnot

Rajavartiolaitos ylläpitää jatkuvaa vedenalaistoiminnan valmiutta rajaturvallisuuden, meripelastustoimen ja merellisten ympäristövahinkojen torjunnan edellyttämiin vedenalaistehtäviin. Lisäksi Rajavartiolaitoksen vedenalaistoiminnan suorituskykyä voidaan käyttää muiden viranomaisten tehtävissä yhteistoimintasopimusten sekä virka-apulainsäädännön menettelyjen mukaisesti. Sukeltajia käytetään myös Rajavartiolaitoksen toimintaa palveleviin työsuorituksiin.

Rajavartiolaitoksen vedenalaisia suorituskykyjä (vartiolaivat, tekninen välineistö, sukeltajat) käytettiin vuonna 2023 muun muassa Balticconnector-kaasuputken vuotokohdan etsimisessä ja tutkintatoimissa, valtiollisten vierailujen turvaamisessa sekä oman kaluston operatiivisen toimintakyvyn varmistamisessa. Lisäksi Rajavartiolaitos tuki muita viranomaisia, esimerkiksi poliisia vedenalaisissa paikatutkinnoissa ja Suomen ympäristökeskusta ympäristölle haitallisia aineita sisältävien riskihylkyjen tutkimuksissa.

Kansainvälinen yhteistyö

Rajavartiolaitoksen kansainvälinen yhteistyö on muuttuneessa turvallisuusympäristössä korostunut merkitykseltään. Rajavartiolaitoksen kansainvälisen yhteistoiminnan painopisteenä olivat kahdenvälinen yhteistyö avainkumppaneiden kanssa sekä vaikuttaminen EU:n rakenteissa valmisteltuun lainsäädäntöön. Yhteistyöllä on mahdollistettu Rajavartiolaitoksen varautumiseen liittyen tehostettu tilannekuvan vaihto sekä luotu edellytykset kahdenvälisen rajaturvallisuusavun vastaanotolle kehittyvässä rajaturvallisuus tilanteessa. Osana Euroopan raja- ja merivartiostoa Rajavartiolaitos on jatkanut velvoitteittensa mukaista osallistumista sen pysyvän joukon toimintaan. Pysyvän joukon henkilöstön käyttöä myös laajennettiin rajaturvallisuuden häiriötilanteen hallintaan liittyen loppuvuodesta ja tilanteen seuranta jatketaan yhdessä Frontexin kanssa. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on vaikuttanut edelleen Itämeren ja arktisen alueen puitteissa tapahtuvaan rannikkovartiostoyhteistyöhön. Yhteistyömuotoja on kuitenkin pyritty edistämään yhteistyötä edelleen tiivistämällä.

Kahden- ja monenvälinen yhteistyö

Kahden- ja monenvälisellä yhteistyöllä ylläpidettiin sopimusten mukaista rajajärjestystä ja varauduttiin yhteisesti vastaamaan rajatilanteissa ilmeneviin haasteisiin. Rajavartiolaitys on tiivistänyt kahdenvälistä yhteistyötä erityisesti Norjan, Viron, Latvian, Liettuan ja Puolan kanssa, päämääränä aktiivinen tiedonvaihto sekä yhteinen varautuminen ja kahdenvälisen tuen antaminen rajaturvallisuuden erilaisissa häiriötilanteissa.

Vallitsevassa tilanteessa Suomen ja Venäjän rajaviranomaisten yhteistyö on pääosin toteutunut sopimusten ja suunnitelmien mukaisesti, painottuen rajaturvallisuuden kannalta välttämättömien operatiivisten kysymysten ratkaisemiseen. Kolmikantainen yhteistyö Suomen, Viron ja Venäjän sekä Suomen, Norjan ja Venäjän rajaviranomaisten välillä on ollut keskeytettyä vuonna 2023.

Frontex-operaatioihin osallistuminen

Rajavartiolaitys osallistui vuonna 2023 Euroopan raja- ja meriturvallisuusviraston Frontexin operaatioihin eurooppalaisesta raja- ja merivartiostosta annetun asetuksen velvoitteiden mukaisesti. Kokonaisuudessaan lyhyitä, korkeintaan 4 kuukauden mittaisia komennuksia Frontex-operaatioihin kertyi yhteensä 254 operaatiokuukautta. Lisäksi Rajavartiolaitys lähetti Frontexin operaatioiden käyttöön kymmenen pitkäaikaisella komennuksella olevaa rajavartijaa. Operaatiovuorokausien määrä jatkoi edelleen kasvuaan osallistumistason suunnitelmallisen noston ja Frontex-operaatioiden kasvaneiden resurssitarpeiden vuoksi.

Rajavartiolaitys isännöi kuukausittain Frontexin pysyvän joukon virkamiehiä itärajan rajavartiostoissa sekä Helsinki-Vantaan

ja Lapin lentokentillä. Loppuvuodesta 2023 isännöitävien pysyvän joukon jäsenten määrää itärajallamme nostettiin merkittävästi itärajan tilanteen edellyttämän rajavalvonnan resurssien kasvattamisen myötä. Tämän lisätuen tehokas käyttöön saaminen ja käyttö oli mahdollista muun muassa siksi että Rajavartiolaitys on yhdessä Frontexin kanssa kehittänyt viime vuosina kansainvälisen tuen vastaanottovalmiuksiaan. Tähän kehitystyöhön liittyen Frontex osallistui syksyllä 2023

Rajavartiolaityksen johdolla järjestettyyn laajamittaisen laittoman maahantulon moniviranomaisharjoitukseen.

Rannikkovartiostoyhteistyö

Rajavartiolaitys toimi Pohjois-Atlantin rannikkovartiostofoorumin (North Atlantic Coast Guard Forum, NACGF) puheenjohtajana vuonna 2023. Rajavartiolaityksen puheenjohtajuuskausi päättyi lokakuussa 2023 järjestettyyn NACGF-päällikkökokoukseen, johon osallistui yli 50 rannikkovartiostoviranomaisten päällikköä ja asiantuntijaa. Rajavartiolaityksen puheenjohtajuuskauden teemana oli autonomiset ja miehittämättömät järjestelmät.

Itämeren alueen rajavalvonta- ja rannikkovartiostoyhteistyö (Baltic Sea Region Border Control Cooperation, BSRBCC) jatkoi toimintaansa haasteellisessa toimintaympäristössä pandemian jälkeen ja Venäjän käynnistettyä hyökkäyssodan Ukrainaan. Yhteistoimintaa jatkettiin ilman Venäjän osallistumista yhteistyöhön. Puolan puheenjohtajuuskausi päättyi marraskuussa 2023 järjestettyyn BSRBCC-päällikkökokoukseen, jossa foorumin vetovastuu luovutettiin edelleen Suomelle.

Eurooppalaisen merialueiden yhteisen tietojenvaihtoympäristö CISE:n (Common Information Sharing Environment) kehittämistä jatkettiin vuoden 2023 aikana. Kyseessä on EU-jäsenvaltioiden hanke, jonka tarkoituksena on yhdistää eri maiden merialueiden valvonnan tietojärjestelmät yhteen ja samaan ympäristöön, jonka kautta voidaan vaihtaa valvontatietoja suoraan tietojärjestelmien välillä. Vuoden lopussa CISE:n kehitys siirtyi operatiiviseen tietojenvaihdon vaiheeseen. Rajavartiolaitys jatkoi valmiutta aloittaa tietojen vaihto CISE:n kautta.

Alueellinen koskemattomuus ja puolustusvalmius

Rajavartiolaitos osallistuu aktiivisesti valtakunnan puolustamiseen tiiviissä yhteistoiminnassa Puolustusvoimien kanssa. Maasto- ja merirajojen valvonta on samalla Suomen alueellisen koskemattomuuden valvontaa. Rajavartiolaitos kouluttaa asevelvollisia tiedustelu- ja sissitoimintaan rajajääkärikomppanioissa Pohjois-Karjalan rajavartiostossa Onttolassa sekä Lapin rajavartiostossa Ivalossa. Erikoisrajajääkärikoulutus toteutetaan Raja- ja merivartiokoulussa Immolassa.

Koulutusvuorokausia lisättiin

Rajavartiolaitos valvoo jatkuvasti alueellista koskemattomuutta. Rajavartiolaitoksen kyky alueellisen koskemattomuuden turvaamiseen ja valtakunnan puolustamiseen on välitön. Rajavartiolaitos jatkoi suunnitelma-, johtamis-, toiminta- ja joukkojen perustamisvalmiuden kehittämistä vuonna 2023. Liittoutuminen huomioitiin Rajavartiolaitoksen sotilaallisen maanpuolustuksen suorituskyvyn kehittämisessä tiiviissä yhteistyössä Puolustusvoimien kanssa.

Asevelvollisten koulutusvuorokaudet kasvoivat maltillisesti edellisen vuoden tasosta. Reserviläisten ja henkilökunnan koulutusvuorokausia lisättiin merkittävästi edelleen vuonna 2023. Koulutusta ja harjoittelua keskitettiin isompiin harjoituskokonaisuuksiin, jolloin yksittäisten harjoitusten ja koulutustilaisuuksien määrä väheni. Siten kyettiin vähentämään harjoituksien järjestämiseen liittyvää valmistelu-, hallinto- ja purkutyötä. Alueellisen koskemattomuuden ja puolustus-

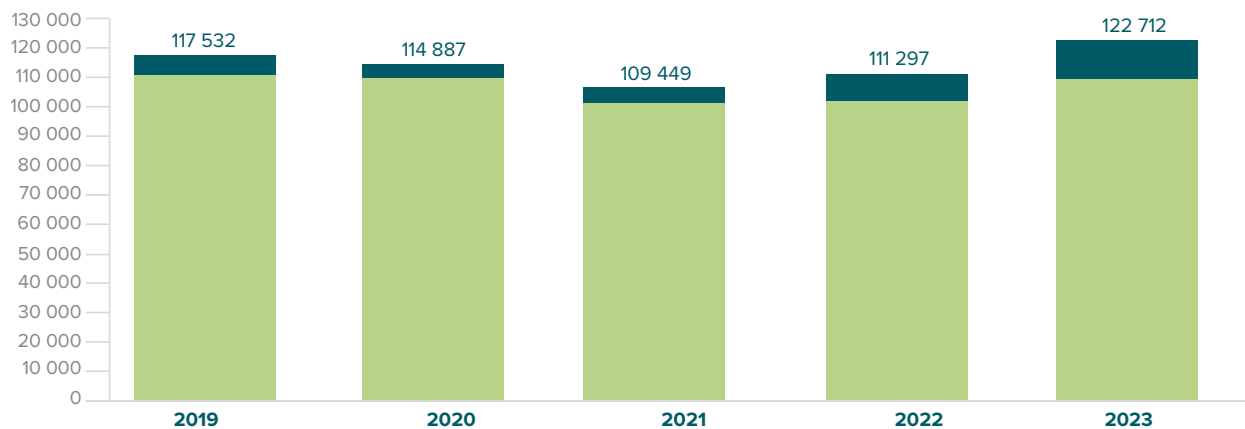
valmiuden tuottavuutta ja taloudellisuutta kyettiin edelleen parantamaan toimintakyvyn nopean kehittämisen jatkuessa.

Kertausharjoitukset ja vapaaehtoiset harjoitukset ovat tärkeitä sekä reserviläisten että kantahenkilökunnan kouluttamiseksi kriisiajan tehtäviin. Harjoitukset suunnitellaan nousujohteisiksi, edeten yksilötaidoista joukon harjoituksiin realistisissa ja tavoitteita palvelevissa toimintaympäristöissä. Koulutettavilta saatu palaute osoittaa koulutuksen kehittyneen selvästi vuoden aikana. Rajajoukkoihin kuuluvat reserviläiset ovat poikkeuksetta osoittaneet vahvaa motivaatiota ja osaamista haastavissakin oloissa.

Rajavartiolaitos järjestää sotilaallisen maanpuolustuksen harjoituksia sekä itsenäisesti että yhdessä Puolustusvoimien kanssa. Yhdessä harjoittelu mahdollistaa yhteistoiminnan tehokkaan kehittämisen niin normaali- kuin poikkeusolojen tilanteissa ja tehtävissä. Yhteistoiminnan kehittäminen myös kansainvälisessä viitekehyksessä on tärkeää jatkossakin.

Koulutusvuorokaudet

Reserviläiset	6 775	4 838	5 140	8 923	13 218
Varusmiehet	110 757	110 049	101 508	102 374	109 494

Koulutus

Raja- ja merivartiokoulun kadeteille ja rajavartijoille antama peruskoulutus luo pohjan aloittaa virkamiehen ensimmäisissä tehtävissä. Nopeasti muuttuvat tilanteet vaativat jatkuvaa ja laajaa täydennyskoulutusta. Koulutuksen sisällön pitää muuttua tarpeiden mukaisesti. Merkittävä rooli on myös työyksiköissä annettavalla koulutuksella. Koulutuksen yhdenmukaisuus varmistetaan Raja- ja merivartiokoulun järjestämällä kouluttajakoulutuksella. Oppimisen monimuotoisuutta tuetaan laajalla verkkokoulutussisällöllä.

Työharjoittelusta tositoimiin

Raja- ja merivartiokoulusta valmistui vuonna 2023 normaalia suurempi rajavartijan peruskurssi. Opintojen loppuun kuuluva työharjoittelu muuttui rajatilanteen vuoksi tosi toimiksi, joita oli kuitenkin ehditty harjoitella. Myös upseerit – tulevat sotatieteen kandidaatit ja maisterit – osallistuivat opintojensa ohessa rajavartiostojen apuna kiristyneen tilanteen hallintaan.

Viranomaistoiminnan opetuksessa ja harjoituksissa korostuvat lainsäädännön tuntemisen ja turvallisen työskentelyn lisäksi myös monet ihmisoikeuksiin, yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvoon liittyvät asiat, vastuullisuutta unohtamatta.

Itärajan liikenteen hiljennyttyä on työyksiköissä ollut enemmän aikaa koulutukseen, kertaamiseen ja harjoitukseen. Monia vuoden aikana harjoiteltuja asioita tarvittiinkin, kun rajanylityspaikat itärajalla suljettiin.

Verkkokoulutuspaketit toivat erinomaisen lisän mm. uuden välineistön käyttöönottoon ja aiemmin opittujen taitojen kertaamiseen luoden siten tasalaatuisen perustan harjoittelulle.

Erikoisjoukot merkittävässä asemassa

Raja- ja merivartiokoulun alaisuudessa toimiva erikoisraja-jääkärikomppania jatkoi laadukasta erikoisjoukkokoulutusta niin palveluksessa olleille varusmiehille kuin Rajavartiolaitoksen henkilökunnalle. Yksikön henkilökuntaa osallistui vuoden aikana useisiin kertausharjoituksiin jakaen ammatitaitoa ja osaamista Rajavartiolaitoksen sisällä. Yksikön varusmiehet tukivat menestyksekkäästi Kaakkois-Suomen rajavartiostoa loppuvuodesta nopeasti kehittyneessä rajatilanteessa.

Merenkulun koulutukseen vahvistusta

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom hyväksyi vuoden 2023 aikana Raja- ja merivartiokoulun merenkulun koulutuksen järjestäjäksi ja Raja- ja merivartiokoulun hakemuksen mukaiset merenkulun koulutukset. Hyväksymisen arviointi perustuu liikenteen palveluista annettuun lakiin ja kohdistuu kansainvälisen merenkulkijoiden koulutusta, pätevyyskirjoja ja vahdinpitoa koskevan STCW-yleissopimuksen ja -säännösten vaatimusten sekä kansallisten vaatimusten täyttymiseen Opetushallituksen määräysten mukaisesti.

Raja- ja merivartiokoulun rooli Rajavartiolaitoksen meriturvallisuuskulttuurin rakentamisessa on merkittävä. Turvallisia toimintatapoja korostava meriturvallisuuskulttuuri ja hyvän merimiestavan noudattaminen näkyvät Raja- ja merivartiokoulun jokapäiväisessä toiminnassa. Vuoden 2023 aikana Raja- ja merivartiokoulu toteutti yhteensä 66 koulutuspurjehdusviikkoa. On keskeisen tärkeää, että varsinkin uransa alkuvaiheessa oleville koulutettaville korostetaan merenkulun, merimiestaidon ja muiden merellä liikkuvien asianmukaisen huomioimisen merkitystä. Meriturvallisuuskulttuurin toimivuuden lisäksi on varmistettu työturvallisuuslainsäädännön edellyttämien vaarojen arviointien toteuttaminen.

Yhteistyöstä lisäarvoa

Kansallinen yhteistyö muiden viranomaisten kanssa on arkipäivää koulutusyhteistyössä. Rajavartiolaitoksen virkamiehet ovat osallistuneet eri viranomaisten antamaan opetukseen kasvavassa määrin. Pääasialliset yhteistyötahot ovat Puolustusvoimat, Poliisi ja Tulli. Kansainvälinen koulutusyhteistyö Baltian maiden, Puolan ja Euroopan rajaturvallisuusviraston Frontexin kanssa on säilynyt vähintäänkin ennallaan. Muiden maiden kokemuksia itärajojensa hallinnasta on viety suomalaisten rajavartioiden opetukseen. Rajavartiolaitoksen osallistuminen kansainvälisiin rajaturvallisuusoperaatioihin hyödyttää virkamiesten hankkiman kokemuksen kautta koulutuksen kehittämistä.

Rajavartijan peruskurssilta valmistui vuonna 2023 hieman yli 100 rajavartijaa, joista 16 % oli naisia. Vuonna 2023 Raja- ja merivartiokoulun perus- ja jatkokursseilla oli noin 250 opiskelijaa ja täydennyskoulutuksiin osallistui 1 850 henkilöä.

Teknillinen toimiala

Rajavartiolaitoksen esikunnan teknillisen osaston tehtävänä on varmistaa, että Rajavartiolaitoksella on käytössään nykyaikaiset ja tehokkaat varusteet, laitteet, kulkuneuvot, toimitilat sekä tieto- ja valvontajärjestelmät. Teknillinen osasto myös huolehtii, että näiden kunnossapito ja muut teknilliset peruspalvelut on toteutettu tarpeiden mukaisesti. Vuonna 2023 Rajavartiolaitos on vastannut Suomen turvallisuusympäristön nopeisiin muutoksiin jatkamalla materiaalsen valmiutensa kehittämistä. Yleinen kustannustason nousu on heijastunut myös Rajavartiolaitoksen hankintojen ja hankkeiden toimeenpanoon.

Uudistuksia tiedonhallintaan ja kyberturvaan

Uuden tieto- ja kyberturvallisuusyksikön perustaminen keväällä 2023 täydensi ja vahvisti Rajavartiolaitoksen tiedonhallintaa. Yksikön tehtävänä on kehittää ja toteuttaa tulevana vuosina ratkaisuja, jotka suojaavat ja vahvistavat Rajavartiolaitoksen digitaalista infrastruktuuria.

Rajavartiolaitoksen teknisten maarajan ja merialueen valvontajärjestelmien peruskorjaamista ja uudistamista jatkettiin RAVALU I-II hankkeissa. Hankkeiden myötä Rajavartiolaitokselle hankittiin mm. partioiden käyttöön lisää drone-kalustoa. Vuonna 2023 käynnistettiin Rajavartiolaitoksen operatiivisten tietojärjestelmien uudistamishanke, RAVALU III. Operatiivisten tietojärjestelmien uusiminen jatkuu vaiheittainen vuoteen 2027 asti.

Rajavartiolaitos jatkoi vuoden 2023 aikana aktiivista osallistumistaan Euroopan Unionin Älykkäät rajat -hankekokonaisuuteen sisältyvien rajanylitystietojärjestelmän (EES) ja Euroopan matkustustieto- ja lupajärjestelmän (ETIAS) käyttöönnoton valmisteluun.

Toimitilojen kehittäminen

Rajavartiolaitos jatkoi kolmen merkittävän (Ivalon, Onttolan ja Immolan kasarmialueet) kiinteistöhankkeen toimeenpanoa yhteistyössä Senaatti-kiinteistöjen kanssa. Ivalon kasarmialueen hankkeessa valmistui majoitus- ja autohuoltotilat sekä poliisin kanssa yhteinen viranomaiskiinteistö. Immolan kasarmialueen hankkeessa aloitettiin Raja- ja merivartiokoulun peruskorjaus. Onttolan kasarmialueen hankkeessa valmistui käyttöön sotilaskoti- ja liikuntarakennus. Hankkeet jatkuvat edelleen suunnitelmiensa mukaisesti.

Merivartiotoiminnan infrastruktuurin osalta Rajavartiolaitos jatkoi merivartiouksiköiden tukeutumisratkaisujen kehittämistä. Vuonna 2023 Tammisaaren merivartioasema siirtyi Lappohjaan. Lappohjaan keskitettiin myös Rajavartiolaitoksen ulkovartiolaivojen tukitoiminnot sekä Hankoniemen ympäristövahinkojen torjunnan varastot.

Rajavartiolaitoksen itärajan esteaita -hankkeen (IE) toimeenpano eteni tehtyjen päätösten mukaisesti. Vuoden 2023 aikana erilaisia toteutusratkaisuja pilotoitiin Imatran Pelkolassa ja Immolassa. IE-hankkeen toisen vaiheen toimeenpano on aloitettu ensisijaisilla kohdealueilla, rajanylityspaikat ja niiden läheiset alueet. Esteaidan rakentaminen jatkuu vuoteen 2026 saakka.

Uutta kalustoa vanhentuneen tilalle

Rajavartiolaitoksen kahden uuden ulkovartiolaivan rakentaminen eteni suunnitelman mukaisessa aikataulussa. Vuoden 2023 lopussa alkoivat ensimmäisen laivan rakennustyöt. Uusilla laivoilla korvataan kaksi vanhentunutta Tursas-luokan laivaa sekä käytöstä poistettu vartiolaiva Merikarhu. Rajavartiolaitoksen uudet ulkovartiolaivat otetaan operatiiviseen käyttöön vuosina 2025 ja 2026.

Rannikkovartiovenneiden vanhentuneen kaluston korvaaminen saatiin valmiiksi vuonna 2023. PV 08 -partioveneluokan elinkaarta päivitettiin ja ensimmäiset seitsemän päivitettyä venettä otettiin käyttöön vuonna 2023. Viime vuonna Rajavartiolaitos vastaanotti kolme uutta ilmatyynyalusta. Käytössä olevat jääkulkuneuvot korvataan kevyt-ilmatyynyaluksilla vuoteen 2026 mennessä. Rajavartiolaitos jatkoi viime vuonna AV-luokansa apuvenekaluston yhtenäistämistä.

Rajavartiolaitos hankkii valvontalentokoneiden korvaamishankkeessa (MVX-hanke) vanhentuneiden Dornier-valvontalentokoneiden tilalle kaksi uutta miehitettyä monitoimilentokonetta. Vuoden 2023 aikana järjestettiin hankintaan liittyvä neuvottelukierros toimittajaehdokkaiden kanssa sekä evaluoitiin eri konetyyppejä ja valvontajärjestelmiä. Valituksi tulevan toimittajan kanssa solmitaan hankintasopimus kesäkuussa 2024. Uudet valvontalentokoneet otetaan Rajavartiolaitoksen operatiiviseen käyttöön vuosien 2026–2027 aikana.

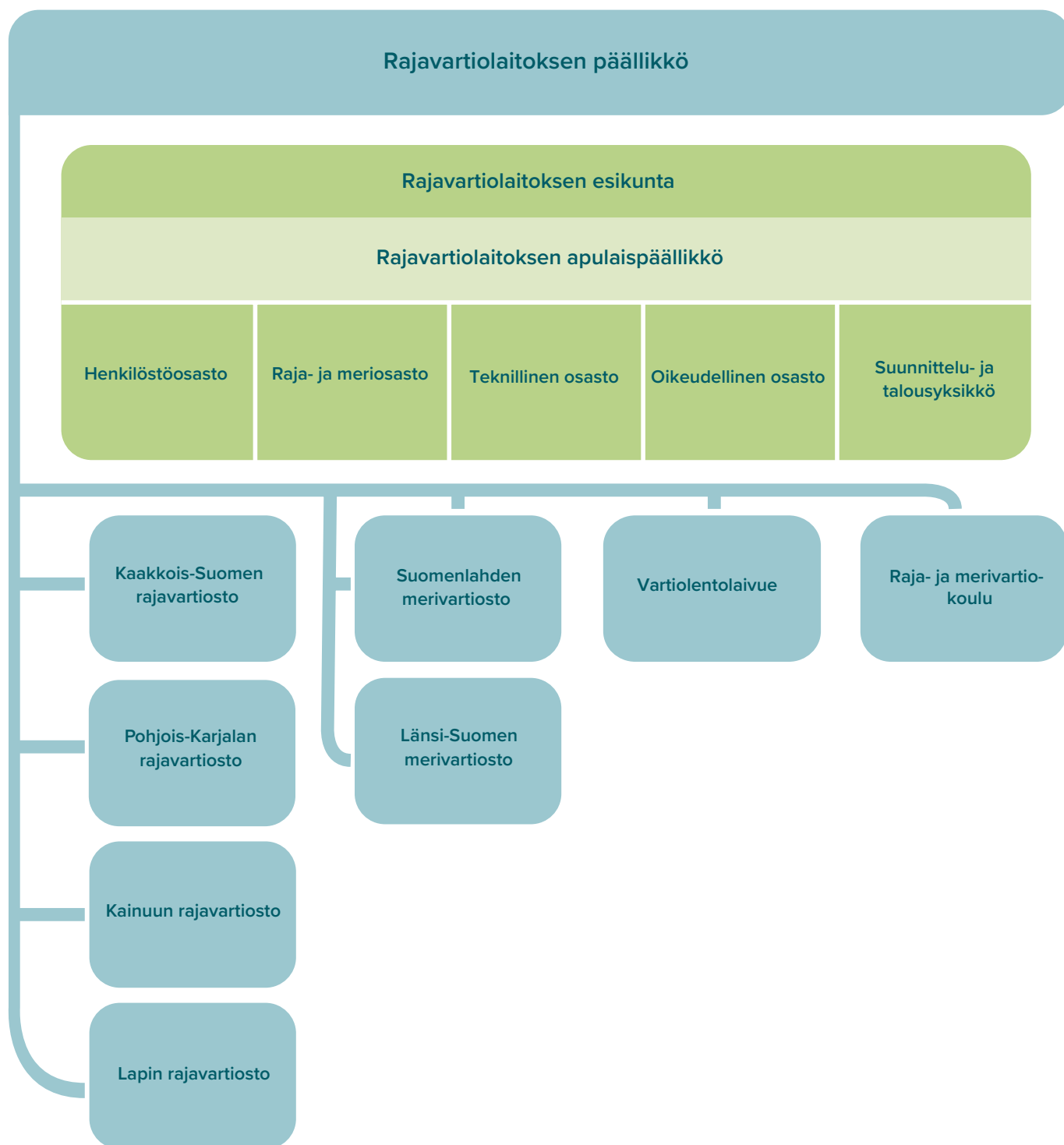
Säädösvalmistelu

Rajavartiolaitoksen esikunta toimii myös sisäministeriön rajavartio-osastona, jonka yhtenä tehtävänä on huolehtia säädösvalmistelulla Rajavartiolaitoksen lakisääteisistä tehtävistä ja toimivaltuuksista.

Rajavartiolainsäädännön toimivuutta arvioitiin keväällä 2022 päättyneessä esiselvityshankkeessa erityisesti rajojen valvonnan, rajatarkastusten ja Rajavartiolaitoksen rikostorjunnan kannalta. Esiselvityksen perusteella asetettiin vuonna 2023 kolme säädöshanketta. Rajavartiolaitoksen rikostorjuntalain ensimmäiset tarkistukset, jotka liittyivät pakkokeinolain muutoksiin, tulivat voimaan marraskuussa 2023. Lakiin valmistellaan muutoksia myös Rajavartiolaitoksen tutkintatoimivaltuuksien osalta. Rajavartiolaitoksen

henkilöresursseja koskevassa säädöshankkeessa valmisteltiin esitys lakimuutoksiksi, joiden perusteella eräitä Rajavartiolaitoksen siviilivirkoja voitaisiin täyttää ilman julkista hakua ja kadetit voisivat tukea Rajavartiolaitoksen toimintaa Rajavartiolaitoksen toimialaan kuuluvissa häiriötilanteissa. Lisäksi valmisteltiin esitys sääntelyksi, jonka perusteella Rajavartiolaitos voisi hyödyntää lakisääteisissä tehtävissään tehokkaammin nykyaikaista teknologiaa, kuten radioteknistä valvontaa ja teknistä valvontaa.

Organisaatio 2023

- **RAJAVARTIOLAITOKSEN ESIKUNTA**
puh. 0295 421 000
rajavartiolaitos(at)raja.fi
etunimi.sukunimi(at)raja.fi
- **KAAKKOIS-SUOMEN RAJAVARTIOSTO**
puh. 0295 422 000
kaakkoissuomenrajavartiosto(at)raja.fi
- **POHJOIS-KARJALAN RAJAVARTIOSTO**
puh. 0295 423 000
pohjoiskarjalanrajavartiosto(at)raja.fi
- **KAINUUN RAJAVARTIOSTO**
puh. 0295 424 000
kainuunrajavartiosto(at)raja.fi
- **LAPIN RAJAVARTIOSTO**
puh. 0295 425 000
lapinrajavartiosto(at)raja.fi

- **SUOMENLAHDEN MERIVARTIOSTO**
puh. 0295 426 000
suomenlahdenmerivartiosto(at)raja.fi
- **LÄNSI-SUOMEN MERIVARTIOSTO**
puh. 0295 427 000
lansisuomenmerivartiosto(at)raja.fi
- **VARTIOLENTOLAIVUE**
puh. 0295 428 000
vartiolentolaivue(at)raja.fi
- **RAJA- JA MERIVARTIOKOULU**
puh. 0295 429 000
rajajamerivartiokoulu(at)raja.fi

WWW.RAJA.FI

@RAJAVARTIOLAITOS

@RAJAVARTIOLAITOS

@RAJAVARTIJAT